

OPGANG

Vrouw, Moeder, Kunstenares

door P. Keuning

MEVROUW SEVENSMA—THEMMEN geeft in haar nieuwe roman „In beide Handen” het conflict tusschen de vrouw als kunstenares en als echtgenoot en moeder.

Juul, schrijfster van ettelijke romans, is getrouwd met Bart. Zij wil haar werk als schrijfster voortzetten, maar wordt daar telkens in verhinderd door haar plichten als vrouw en moeder. Er wordt een kind geboren en dan begint het getob. Het jongetje is ziekelijk en eischt zijn moeder voor zich op. Maar eindelijk gaat alles toch weer beter. De schrijfster Juul kan weer aan 't werk gaan, vooral na een uitstapje naar Italië.

Ze is bezig met een nieuw boek en dan kondigt weer een kind zich aan. Nu voelt ze zich verslagen. Als eerst haar boek maar af was, dan, ja dan..... Maar nu kan ze het nieuwe kind eigenlijk niet aanvaarden.

Er heeft een merkwaardig gesprek plaats tusschen haar en Bart.

„Och, Bart,” zei ze eindelijk kleintjes, „laat me maar. 't Is voor mij zelf het allermoeilijkst. Maar ik kan mijn werk niet opgeven — dat moet je niet van mij vragen... dat zou me zoo'n gevoel van minderwaardigheid geven.”

„Moeder-zijn is niet iets minderwaardigs, Juul.”

„Nee — och, zoo bedoel ik het niet. Maar ik ben niet alleen moeder.”

„Nee, maar ik geloof toch wel, dat dat het voornaamste moet zijn. Anders —”

Hij sprak het niet verder uit, maar ze wist ook zoo wel, wat hij bedoelde. Het trof haar als een messteek.

Had ik niet moeten trouwen — heb ik gegrepen naar iets, dat me niet toekomt — ben ik onbekwaam voor vrouw en moeder?

Wij noemden dit een merkwaardig gesprek. Want het is toch wonderlijk, dat Juul, *niet* vóór haar trouwen, maar nu eerst, het vraagstuk zoo scherp stelt. Wat had ze dan eigenlijk verwacht?

Zij wilde haar werk als schrijfster niet opgeven. Maar als dan eens — en dat kon ze zich toch vóór haar trouwen denken — het oogenblik kwam, waarop ze moest? Wat woog haar dan eigenlijk het zwaarst? En is het niet vreeselijk, dat ze, als haar tweede kind zal geboren worden, de vraag doet: Had ik niet moeten trouwen?

Nu kan men zeggen: Nu ja, een verliefd meisje, dat nog niet weet, wat in de wereld te koop is, komt allicht tot de gedachte, dat het een met het ander te vereenigen is.

Maar Juul is niet zoo'n onnoozel gansje; ze is Mr. in de rechten, heeft een zelfstandige positie, heeft al een paar romans op haar geweten. Van zoo iemand mag men toch verwachten, dat ze weet, wat ze doet.

Wij zeggen niet, dat een moeder in elk geval haar werk als schrijfster moet opgeven. De gevallen zijn niet gelijk. Misschien is het voor sommige vrouwen mogelijk, en de moedertaak en de schrijfster-taak op zich te nemen.

Maar waar mevrouw Sevensma—Themmen dit vraagstuk aan de orde stelt, zeggen we wèl, dat wij het zóó toch niet geheel kunnen aanvaarden. Want nu in Juul eerst bij de komst van het tweede kind het conflict tusschen schrijfster en moeder zulke groote afmetingen aanneemt, krijgen we eigenlijk geen oplossing. Juul heeft zich in haar trouwen zóó vastgezet in de gedachte, dat ze haar werk als schrijfster nog zal kunnen blijven doen, dat ze er nu niet meer uitkomt. Zeker, ze kiest voor het moederschap, omdat ze niet anders kiezen mag, maar ze doet het plichtmatig en nog steeds in de hoop, dat ze straks weer haar schrijfsterswerk zal kunnen voortzetten. En Bart steunt haar eigenlijk nog in haar hoop. De roman, waaraan ze bezig is, komt dan ook nog

172

af en ja, dan is er eerst geen kans meer op litterair werk, want het eene kind komt na het andere.

Als straks haar kinderen echter opgroeien en haar oudste zoon het zoo jammer vindt, dat moeder niet meer schrijft, zegt Juul: „Ik heb er nog geen vrijmoedigheid voor, Koen. Ik heb het afgestaan voor jullie — om heelemaal moeder te kunnen zijn. — Misschien komt er een tijd, dat jullie mij kunt missen —”

Nu, alles is mogelijk. En wanneer de kinderen groot zijn komt misschien de tijd, dat deze vrouw tóch weer met haar litterair werk zal kunnen voortgaan. Daar is, als ze na zooveel jaren van opoffering voor haar kinderen, daar nog toe in staat is, niets tegen. Maar we willen hier toch zeggen, dat wij het conflict op deze manier scheef gesteld zien. Hier wordt het offer gebracht met steeds weer de stille hoop, dat, eindelijk, alles nog weer op zijn pootjes zal terecht-komen. Het einde van deze roman laat dan ook vermoeden, dat dit het geval is. Maar een offer is nu eenmaal een offer. Het wordt gebracht of het wordt *niet* gebracht. Het is alles of niets.

* * *

Het probleem, door de schrijfster gesteld, mag zeer zeker onze belangstelling hebben.

Hier rijzen dadelijk heel wat vragen.

Kan een ras-schrijfster, zooals Juul er een is, inderdaad genoeg nemen met haar moederschap? Er zijn heel wat schrijvende vrouwen en mannen, die zonder moeite hun litterair werk er aan zullen geven, als dat noodig is, maar met een ras-schrijfster als Juul is dat anders. Moet zij niet, vóór ze besluit te trouwen, de vraag, waarom het hier gaat, in haar volle scherpte gesteld hebben? En moet ze niet, als ze dan toch besluit, met de man van haar keuze mee te gaan, volkomen bereid zijn, tot het brengen van haar offer?

We zouden eens een roman willen hebben, waarin het vraagstuk zóó gesteld werd.

Ja, zal men zeggen, dan is de roman ook met het trouwen uit.

Neen, dat is nu juist niet zoo. Want voor zoo'n ras-schrijfster komt natuurlijk de strijd. Het is van belang, om 't verkoop van die strijd nu eens na te gaan. En dan zijn er straks de kinderen.

Nu kunnen we in betrekking tot de kinderen, de oplossing van het conflict zien. Mevrouw Sevensma—Themmen heeft daar iets van gevoeld. Juul houdt voor elk van haar kinderen een dagboek bij en als haar oudste zoon later het zijne in handen krijgt, leest hij, door de woorden heen de strijd van zijn moeder. We zouden eens willen gevraagd zien: Hoe zou dat dagboek er uitgezien hebben, indien Juul niet zoo'n ras-schrijfster was geweest?

En dat brengt er ons toe, te vragen, van hoeveel waarde Juul's litterair kunnen is geweest voor de opvoeding van haar kinderen?

Zou een schrijfster als Juul niet in haar leven als moeder hebben leeren danken voor de gave, door God haar geschonken? En zou ze niet kunnen danken voor de schoone erfenis, die ze haar kinderen kan meegeven?

We zouden eens een roman willen lezen, waarin ook deze kant van het vraagstuk naar voren werd gebracht.

In „Struikelende Voeten” spreekt mevrouw Jo Kalmijn—Spierenburg hierover van terzijde, als ze Ine laat ontdekken, dat haar talent op haar oudsten zoon is overgegaan. Maar zelfs al zou geen der kinderen het talent van de moeder erven, dan nog zou dit talent in de opvoeding der kinderen van groote waarde kunnen zijn, te grooter, indien de moeder zich daarvan klaar bewust was. Zouden we ook zoo het vraagstuk niet eens kunnen zien?

* * *

Dan is daar de verhouding van man tot vrouw.

Wonderlijk, dat en mevrouw Jo Kalmijn—Spierenburg en mevrouw Sevensma

OPGANG

—Themmen beide tegenover haar schrijfster een onderwijzman geplaatst hebben. Nu is dat niet erg; wij kunnen een onderwijzer en leeraar zeer goed waardeeren. Maar nu treft het zoo, dat de onderwijzer van Jo Kalmijn—Spierenburg zijn vrouw in haar kunstenaarschap heelemaal niet begrijpt, en dat de leeraar van mevrouw Sevensma—Themmen teveel leeraar is. Wij vinden de tegenspelers dus niet zoo heel sympathiek. Maar per slot van rekening heeft dat toch niets te maken met de vraag, die we nu willen stellen: Wat kan een ras-schrijfster als Juul met haar talent doen als echtgenoot?

Of misschien heeft dat minder-sympathiek zijn tóch wel met onze vraag te maken.

Of zou het niet mogelijk zijn, dat een ras-schrijfster als Juul (we blijven nu voorts maar bij het boek van mevrouw Sevensma—Themmen) juist mee door haar talent de *leeraar* op de achtergrond drong en de *mensch* naar voren haalde?

We zouden deze vraag eens in een roman beantwoord willen zien.

En dan krijgen we meteen, naar we meenen, een oplossing, die alleen in een *Christelijke* roman kan worden gegeven.

Het gaat dan om het brengen van het offer in volle omvang; zonder speculaties op wat later misschien nog eens kan zijn.

En het gaat dan tevens, *niet* om het ongebruikt-laten van een door God geschonken gave, maar om het woekeren met die gave als vrouw en als moeder.

* * *

Zijn wij tot het offer bereid? Hoeveel huwelijken zijn er niet mislukt, omdat men het offer niet wilde brengen. *Hier* gaat het om een schrijfstersloopbaan, maar, in welke vorm ook, elk huwelijk vraagt het offer, zoowel van man als van vrouw.

Wat werd er van het christelijk huwelijk?

We zouden een roman willen, waarin het bereid-zijn tot het offer het begin is, de inzet. Die inzet houdt meteen een gelukkig einde in zich begrepen.

Zoo'n roman heeft een slot, waarin niets geforceerd behoeft te worden.

W22011213